

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของวิทยุกระจายเสียงในเครื่องกักตักพบก ในช่วงวิกฤติการณ์เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 มีจุดมุ่งหมายในการศึกษาถึง บทบาทของสถานีวิทยุกระจายเสียงในเครื่องกักตักพบกในการแพร่กระจายข้อมูล ข่าวสารในภาวะวิกฤติ ซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่ที่ปฏิบัติตามกรอบระเบียบและนโยบาย ของกักตักพบก ซึ่งผลการวิเคราะห์ที่ได้นำเสนอไปแล้วนั้นนำมาสู่ข้อสรุป และ ข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ระบบโครงสร้างวิทยุกระจายเสียงในเครื่องกักตักพบก มีโครงสร้างองค์กรเป็นระบบราชการ โดยมีกักตักพบกเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์คลื่นความถี่ สำหรับโครงสร้างการควบคุม การดำเนินการเป็นไปตามระเบียบกักตักพบก ว่าด้วยการควบคุมสถานีวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ในกักตักพบก พ.ศ. 2507 ระเบียบนี้มีวัตถุประสงค์ในการใช้วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของกักตักพบก สนับสนุนภารกิจของกักตักพบกในการเตรียมกำลัง และการป้องกันราชอาณาจักร กับเพื่อเป็นเครื่องมือในการโฆษณาของรัฐบาล จากความจำเป็นในด้านเศรษฐกิจ สถานีวิทยุฯ ในเครื่องกักตักพบก จึงมีโครงสร้างในการหารายได้ด้วยวิธีการดำเนินการแบบธุรกิจ โดยอนุญาตให้เอกชนเช่าซื้อเวลาจัดรายการและโฆษณาธุรกิจ ซึ่งเป็น บทบาทหน้าที่ต่อสังคมโดยทั่วไปในยามปกติ ในฐานะเป็นสื่อมวลชนของรัฐ ในการให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และความบันเทิงแก่ประชาชน โดยเน้นหนักเรื่องกิจการของ กักตักพบก และเพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐบาลและกักตักพบก แต่ในยามที่บ้านเมือง เกิดภาวะวิกฤติ สถานีวิทยุฯ ในเครื่องกักตักพบก จะมีบทบาทเพิ่มขึ้นในการระดม สรรพกำลัง เพื่อจัดการภาวะวิกฤติที่เกิดขึ้นโดยเป็นตัวผลักดันให้เกิดการเคลื่อนไหว ภายใต้วงศ์ ซึ่ง เป็นไปตามกรอบระเบียบของกักตักพบก

2. การปฏิบัติการของสถานีวิทยุกระจายเสียงในเครื่องกึ่งพบกในช่วงวิกฤติการณ์เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 เป็นไปตามแผนการดำเนินการแก้ไขภาวะวิกฤติของกึ่งพบก โดยดำเนินการตามลักษณะการดำเนินกลยุทธ์ในการปฏิบัติการจิตวิทยาทางทหาร 3 ขั้นตอน คือ ระยะก่อนวิกฤติการณ์, ระยะเวลาวิกฤติการณ์ และระยะหลังวิกฤติการณ์ สถานีวิทยุฯ ในเครื่องกึ่งพบกถูกกำหนดบทบาทโดยโครงสร้างขององค์กรซึ่งเป็นองค์กรของรัฐสังกัดกึ่งพบก ในการระดมสรรพกำลัง สถานีวิทยุฯ ในเครื่องกึ่งพบก เข้ามารวมไว้ที่ศูนย์กลาง เพื่อควบคุมระบบการจัดการไหลของข้อมูลข่าวสารให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน การปิดกั้นข่าวสารด้วยการนำเสนอแหล่งข่าวจากรัฐบาลฝ่ายเดียว และการไม่เสนอรายละเอียดทุกแง่มุมของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ด้วยเจตนารมณ์ของกึ่งพบกที่จะใช้สถานีวิทยุฯ ในเครื่องกึ่งพบกเป็นเครื่องมือในการเสริมสถานะภาพของรัฐบาล และกึ่งพบกให้คงไว้ซึ่งอำนาจและความสนับสนุนจากประชาชน อีกทั้งเพื่อลดความกดดันของภาวะวิกฤติ จึงไม่ประสบผลสำเร็จด้วยวิธีนี้ แต่กลับทำให้เกิดความสับสนอลหม่าน ความตึงเครียดจากความคับข้องใจในข้อมูลข่าวสาร และข่าวลือต่าง ๆ จนเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดวิกฤติการณ์รุนแรงขึ้น เนื่องจากเทคโนโลยีทางการสื่อสารที่ทันสมัยทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชนอื่น ทั้งภายในและภายนอกประเทศได้สะดวกรวดเร็ว และยังสามารถสร้างเครือข่ายในการติดต่อสื่อสารขึ้นเอง ทำให้ความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสารจากสถานีวิทยุฯ ในเครื่องกึ่งพบกลดน้อยลง นอกจากนี้ การแพร่กระจายข้อมูลข่าวสารไปยังประชาชนทั่วประเทศในระบบเครือข่ายยังไม่เหมาะสมกับสถานการณ์วิกฤติที่เกิดขึ้น เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร รวมทั้งกลุ่มผู้รับสารที่มีลักษณะเป็นผู้กระทำ (active) มากกว่าผู้ถูกกระทำ (passive) การปฏิบัติการของสถานีวิทยุฯ ในเครื่องกึ่งพบกในช่วงวิกฤติการณ์เดือนพฤษภาคม 2535 โดยดำเนินกลยุทธ์ในการปฏิบัติการจิตวิทยาทางทหาร แทนที่จะใช้หลักจิตวิทยาผู้รับสารมวลชน จึงไม่ประสบผลสำเร็จ ทั้งยังก่อให้เกิดผลเชิงลบต่อกึ่งพบกอย่างมหันต์อีกด้วย วิกฤติการณ์ครั้งนี้จึงเป็นบทเรียนอันมีค่าแก่กึ่งพบกในการทำสงครามข้อมูลข่าวสารในอนาคต

ข้อจำกัดในการวิจัย

1. เนื่องจากผลของวิกฤติการณ์ทางการเมืองเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 กระทบกระเทือนต่อกองทัพบกอย่างยิ่ง และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องบางท่านถูกโยกย้ายตำแหน่ง เอกสารบางชิ้นถูกทำลายหรือสูญหายไป รวมทั้งไม่มีผู้ใดรับผิดชอบในข้อมูลข่าวสารและไม่อยากเก็บไว้เป็นหลักฐาน ผู้วิจัยจึงได้แต่ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากคำบอกเล่า ซึ่งสามารถตรวจได้ว่าถูกต้องตรงกับความ เป็นจริงที่เกิดขึ้น ก็โดยการสัมภาษณ์คำถามเดียวกันกับผู้ให้สัมภาษณ์หลาย ๆ ท่าน รวมทั้งข้อมูลจากสื่อมวลชนประเภทอื่น เช่น หนังสือพิมพ์

2. การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้บังคับบัญชาชั้นสูง ผู้วิจัยไม่สามารถใช้การบันทึกเสียงในการสัมภาษณ์ได้ แต่ใช้วิธีพูดคุยกับท่านเหล่านั้นเป็นหลัก แล้วจะจำข้อมูลมาเขียนเป็นบันทึกย่อภายหลังการสัมภาษณ์ ทั้งนี้เพราะการใช้เทปบันทึกเสียงจะทำให้เกิดความไม่เป็นกันเอง และจากที่ผู้วิจัยเคยปรารภเรื่องขออนุญาตใช้เทปบันทึกเสียงในการสัมภาษณ์กับบางท่าน พบว่าหลายท่านไม่เต็มใจวิธีการให้ข้อมูลในลักษณะดังกล่าว เนื่องจากเป็นหลักฐานตรวจสอบในสิ่งที่ตนพูดบางประเด็นได้ และหลายท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ครั้งนั้น ก็ยังคงมีตำแหน่งหน้าที่อยู่ในวงราชการทหาร นอกจากนี้หลายท่านยังได้พูดออกตัวว่าไม่ได้มีตำแหน่งแต่อย่างใดในกองบัญชาการขณะนั้น เพียงแต่ถูกเรียกมาใช้งานเท่านั้น ผู้วิจัยคิดว่า ถ้าหากผู้วิจัยอื่นที่มีได้เป็นทหาร คงจะไม่สามารถวิจัยเรื่องนี้ได้สำเร็จ เพราะถึงแม้ว่าผู้วิจัยเองเป็นข้าราชการทหาร แต่การที่จะได้ข้อมูลมาเขียนนั้นก็ยาก เนื่องจากมีข้อจำกัดในการจัดลำดับชั้นความลับ

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาวิจัยทั้งหมดนี้ ผู้วิจัยพบว่า ประเด็นที่ศึกษานั้นมองในลักษณะมิติของทหาร เพราะฉะนั้นการวิเคราะห์จึงได้ข้อสรุปว่า บทบาทการแพร่กระจายข้อมูลข่าวสารของสถานีวิทยุกระจายเสียงในเครือกองทัพบก ในช่วง

วิกฤติการณ์เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 นั้นเป็นไปตามกรอบระเบียบและนโยบายของกองทัพบก แต่ไม่อาจชี้ให้เห็นต่อไปได้ว่า บทบาทที่สถานีวิทยุกระจายเสียงในเครื่องกองทัพบกแสดงออกมานั้นเป็นบทบาทที่เหมาะสมกับหน้าที่ของสื่อมวลชนที่ดีหรือไม่

2. กองทัพบกควรมีการปรับเปลี่ยนพันธกิจหน้าที่ของสถานีวิทยุฯ ในเครื่องกองทัพบก ให้เป็นไปตามหลักจิตวิทยาผู้รับสารมวลชน และปรับปรุงระบบข้อมูลข่าวสารให้สมบูรณ์และทันสมัย เหมาะสมกับเทคโนโลยีทางการสื่อสารที่เจริญก้าวหน้าในปัจจุบัน

3. การแก้ไขภาวะวิกฤติโดยใช้สื่อมวลชน ต้องมีลักษณะเป็นการเสนอข่าวสารข้อเท็จจริงให้กับประชาชนอย่างตรงไปตรงมา ชัดเจนสมบูรณ์และต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยุติธรรมขึ้นในสังคมและสะท้อนปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้เป็นข้อมูลที่เพียงพอสำหรับประชาชนในการวิเคราะห์ตัดสินใจ

4. กองทัพบกควรมีการวิเคราะห์ข่าวสารต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อภาพพจน์ของกองทัพบกและกำหนดแนวทางชี้แจง แลกเปลี่ยน และตอบโต้ข่าวอย่างทันเวลา และมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบบทบาทของสถานีวิทยุกระจายเสียงในเครื่องกองทัพบกในช่วงวิกฤติการณ์เดือนพฤษภาคม 2535 กับ วิกฤติการณ์เดือนตุลาคม 2516 หรือ วิกฤติการณ์เดือนตุลาคม 2519

2. วิเคราะห์เนื้อหาของข่าวเกี่ยวกับวิกฤติการณ์เดือนพฤษภาคม 2535 ที่เสนอในสื่อมวลชนต่าง ๆ เพื่อตรวจสอบกระแสข่าวว่าไปในทิศทางใด

3. ควรศึกษาเพิ่มเติมความเปลี่ยนแปลงของสถานีวิทยุกระจายเสียงในเครื่องกองทัพบกที่เกิดขึ้นภายหลังวิกฤติการณ์เดือนพฤษภาคม 2535 ว่าเป็นไปในรูปแบบใด